

Извештај Центра за правне вештине за 2019. годину

У складу са наставним планом од 2011/2012 године студенти Правног факултета Универзитета у Београду су обавезни да током студија положе по две вештине по њиховом избору од четири понуђене у наставном плану: у зимском семестру то су: Правна клиника и Номотехника и писање правних аката, у летњем семестру то су: Студија случаја и симулација суђења и Правна информатика. Измењама наставног плана из 2019. године, студентима је омогућено похађање и пете вештине - Технике тумачења права у летњем семестру.

БРОЈ СТУДЕНАТА НА ПРЕДМЕТИМА школ. 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019. и 2019/2020. година - вештине-						
	назив вештине	Сем.	укупан број студената 16/17	укупан број студената 17/18	укупан број студената 18/19	укупан број студената 19/20
1	Правна клиника	Зим.	127	136	94	138
2	Номотехника и писање правних аката (алт.писање правних аката)	Зим.	934	893	868	869
3	Студија случаја и симулација суђења	Лет.	502	597	634	608
4	Правна информатика	Лет.	345	315	281	253
5	Технике тумачења права	Лет.	-	-	-	8

На основу података прибављених из стручних служби Факултета (вид. табелу горе) у школској 2018/2019 години **94** студената је оптирало за вештину Правна клиника, док у школској 2019/2020 тај број износи **138**, **868** за вештину Номотехника и писање правних аката у 2018/2019 години, односно **869** у школској 2019/2020, **634** за вештину Симулација случаја и симулација суђења 2018/2019 години, односно **608** у школској 2019/2020, и **281** за вештину Правна информатика 2018/2019 години, односно **253** у школској 2019/2020, и **8** студената за вештину Технике тумачења права у школској 2019/2020.

Иако је рад на вештинама замишљен као активност резервисана за студенте четврте године студија, због система "откључавања година", и студентима који нису положили све испите с треће године омогућено је да учествују у настави на овим вештинама. У том смислу је и број студената који похађају вештине значајно већи од броја студената на другим (обавезним) предметима четврте године. Ова околност изазивала је бројне проблеме у раду: рад у великим групама, непримерен за рад на правним вештинама, као и несразмерно мали број наставника и сарадника ангажованих за рад на овим вештинама. Покушај ангажовања сарадника чији би рад био искључиво оријентисан на рад на вештинама до сада није уродио плодом.

Међутим, имајући у виду ове проблеме у извођењу наставе на правним вештинама Центар је у 2019. години покренуо неколико иницијатива које су већ почеле да дају добре резултате:

1. учињен је предлог за увођење нове вештине - Технике тумачења права, с којом се почело с радом у летњем семестру 2019/2020. године;
2. учињен је позив свим катедрама да предложе већи број сарадника који би се укључио у рад на вештинама - што су катедре и прихватиле, те је њихов ангажман обухваћен Наставним планом за 2019/2020. школску годину;
3. омогућено је присуство настави из Номотехнике и Студије случаја и симулације суђења у оба семестра, што је довело до смањења броја студената по групама и квалитетнијег рада са студентима у 2019/2020. школској години;
4. именована је нова управница Правне клинике проф. др Бојана Чучковић која је предузела бројне активности ка усаглашавању рада правних клиника са важећим правним оквиром за пружање бесплатне правне помоћи у Србији.
5. обезбеђена је и нова просторија за рад правних клиника - сем. 236 која је опремљена најновијом технологијом средствима с пројекта *Erasmus+ РРМА (Интердисциплинарни програм кратких циклуса у области кредирања и анализе јавних политика)* чији је координатор испред Правног факултета УБ проф. др Данило Вуковић.

Детаљне извештаје о раду на појединим вештинама који су доле изложени припремили су: проф. др Бојана Чучковић за правне клинике, проф. др Горан Дајовић за номотехнику и писање правних аката, као и за технике тумачења права, проф. др Мирјана Дреновак за правну информатику (и правну клинику из еколошког права) и доц. др Милена Ђорђевић за Студије случаја и симулација суђења.

1. ПРАВНА КЛИНИКА

У октобру 2019. године на снагу је ступио Закон о бесплатној правној помоћи, што је у значајној мери утицало на организацију рада правних клиника које су радиле у оквиру модула А, тј. које су до ступања Закона на снагу радиле са клијентима. Наиме, са ступањем новог Закона на снагу, Правним факултетима је дозвољено да пружају бесплатну правну подршку (давање општих правних информација и попуњавање формулара), али не и бесплатну правну помоћ (давање правних савета и писање правних аката). Закон, осим тога, уводи Регистар пружалаца бесплатне правне подршке и бесплатне правне помоћи, тј. пружање бесплатне правне подршке условљава уписом у Регистар. У јуну месецу 2019. године, пре ступања Закона на снагу, одржан је састанак наставника и сарадника који координирају радом правних клиника, како би се размотриле могућности за прилагођавање рада правних клиника новим условима које намеће Закон о бесплатној правној помоћи. Консултације су настављене и током септембра и октобра месеца када је одлучено да се сачека са регистрацијом Правног факултета за пружање бесплатне правне подршке због бројних отворених питања. Исту одлуку донели су и други правни факултети у Републици Србији са којима наш Факултет чини Мрежу правних клиника (Правни факултет Универзитета у Нишу и Правни факултет Универзитета Унион). Из наведених разлога, у октобру 2019. године правне клинике су престале да примају клијенте, а за нову генерацију студената је организована једносеместрална практична обука. Како би се отклониле дилеме које су руководиоци правних клиника имали у погледу усклађивања рада клиника са Законом о бесплатној правној помоћи, обављене су консултације са представницима Министарства правде Републике Србије. Указано је на неколико могућих модела по којима би правне клинике наставиле са радом, било уз упис Правног факултета у регистар пружалаца бесплатне правне подршке или без уписа. Одлука о евентуалној регистрацији Правног факултета биће донета током 2020. године.

У септембру 2019. године за управницу правних клиника именована је проф. др Бојана Чучковић, док је за секретара правних клиника одређен асистент Ђорђе Марковић. Такође, правне клинике су добиле на коришћење нову просторију – семинар 236.

1.1. ПРАВНА КЛИНИКА ЗА КРИВИЧНО ПРАВО

Програм правне клинике за кривично право успешно је похађало дванаест студената у периоду од октобра до децембра 2019. године. Заједно са студентима Правне клинике за облигационо право и Правне клинике за породично право, студенти Правне клинике за кривично право су похађали интензивну обуку из области професионалне етике судија и адвоката, технике интервјуисања и технике прикупљања информација. Обуку су држали адвокати Ана Лазаревић и Игор Пршић из Адвокатске канцеларије Лазаревић и Пршић, професорка Тамара Кликовац са Филозофског факултета Универзитета у Београду и асистент Ђорђе Марковић, секретар Правних клиника. Поред ове обуке, за студенте је организована и интерактивна практична настава о темама из материје кривичног права. Овај део обуке студентима су држали адвокат Небојша Мараш, судија Апелационог суда др Миодраг Мајић и судија кривичног одељења Вишег суда у Београду др Александар Трешњев. Студенти су обучени за писање правних докумената (кривична пријава, одлука о спровођењу истраге, оптужница, пресуда првостепеног суда, жалба на пресуду), а организован је и низ симулација у трајању од укупно 8 часова (истрага, припремно рочиште, главни претрес у редовном поступку и поступак пред другостепеним судом). Током 2019. године, до ступања на снагу Закона о бесплатној правној помоћи, студенти претходне генерације Правне клинике за кривично право су, уз надзор адвоката који сарађује с Клиником и руководиоца Клинике, примали клијенте средом у термину који је био предвиђен за ову активност. Радом Правне клинике за кривично право координира проф. др Горан Илић, уз помоћ асистента Ђорђа Марковића, секретара правних клиника.

1.2. ПРАВНА КЛИНИКА ЗА ОБЛИГАЦИОНО ПРАВО

Програм правне клинике за облигационо право успешно је похађало дванаест студената у периоду од октобра до децембра 2019. године. Заједно са студентима Правне клинике за кривично право и Правне клинике за породично право, студенти Правне клинике за облигационо право су похађали интензивну обуку из области професионалне етике судија и адвоката, технике интервјуисања и технике прикупљања информација. Обуку су држали адвокати Ана Лазаревић и Игор Пршић из Адвокатске канцеларије Лазаревић и Пршић, професорка Тамара Кликовац са Филозофског факултета Универзитета у Београду и асистент Ђорђе Марковић, секретар Правних клиника. Поред ове обуке, за студенте је организована и интерактивна практична настава о темама из материје облигационог права. Овај део обуке студентима су држали Предраг Трифуновић, судија Врховног касационог суда у пензији, Јасминка Станојевић, судија Врховног касационог суда, Зорана Делибашић, судија Врховног касационог суда и Тања Шобат, судија Апелационог суда. Студенти су обучени за писање правних докумената (тужба у спору из материје накнаде штете, одговор на

тужбу и припремно рочиште у спору из накнаде штете, тужба у спору из материје уговорног права, одговор на тужбу из материје уговорног права), а организован је и низ симулација у трајању од укупно 8 часова (прво рочиште за главну расправу у парници за накнаду штете, пресуда првостепеног суда у парници за накнаду штете, припремно рочиште и одлуке суда на припремном рочишту у парници по тужби из материје уговорног права, рочиште за главну расправу и пресуда првостепеног суда у парници по тужби из материје уговорног права). Током 2019. године, до ступања на снагу Закона о бесплатној правној помоћи, студенти претходне генерације Правне клинике за облигационо право су, уз надзор адвокатице која сарађује с Клиником и руководиоца Клинике, примали клијенте средом у термину који је био предвиђен за ову активност. Радом Правне клинике за кривично право координира проф. др Марко Ђурђевић, уз помоћ асистента Ђорђа Марковића, секретара правних клиника.

1.3. ПРАВНА КЛИНИКА ЗА ПОРОДИЧНО ПРАВО

Програм правне клинике за породично право успешно је похађало тринаест студената у периоду од октобра до децембра 2019. године. Заједно са студентима Правне клинике за кривично право и Правне клинике за облигационо право, студенти Правне клинике за породично право су похађали интензивну обуку из области професионалне етике судија и адвоката, технике интервјуисања и технике прикупљања информација. Обуку су држали адвокати Ана Лазаревић и Игор Пршић из Адвокатске канцеларије Лазаревић и Пршић, професорка Тамара Кликовац са Филозофског факултета Универзитета у Београду и асистент Ђорђе Марковић, секретар Правних клиника. Поред ове обуке, за студенте је организована и интерактивна практична настава о темама из материје породичног права. Овај део обуке студентима су држали доц. др Јелена Арсић са Правног факултета Универзитета Унион и адвокат Марија Петровић. Студенти су обучени за писање правних докумената (насиље у породици – правни интервју, предлог за споразумни развод брака, тужба за развод брака, развод брака и породична медијација), а организован је и низ симулација у трајању од укупно 8 часова које су, поред адвокатице Марије Петровић, држали и Љубица Милутиновић, судија Врховног касационог суда и др Урош Новаковић, доцент Правног факултета Универзитета у Београду (пресуда за утврђење ванбрачног очинства, примена Закона о спречавању насиља у породици, тужба за издржавање, жалба на пресуду за оспоравање брачног очинства, ревизија против пресуде за оспоравање материнства). Током 2019. године, до ступања на снагу Закона о бесплатној правној помоћи, студенти претходне генерације Правне клинике за породично право су, уз надзор адвокатице која сарађује с Клиником и руководиоца Клинике, примали клијенте средом у термину који је био предвиђен за ову активност. Радом Правне клинике за кривично право координира доц. др Урош Новаковић, уз помоћ асистента Ђорђа Марковића, секретара правних клиника.

1.4. ПРАВНА КЛИНИКА ЗА ПИТАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Настава на Правној клиници за питања дискриминације организована је у зимском семестру школске 2019/2020. године. Правну клинику је похађало 15 студената четврте године Правног факултета. Настава се одвијала уторком у форми двочаса. У настави су учествовале проф. др Ивана Крстић, која и руководи радом Правне клинике, и проф. др Љубинка Ковачевић. Остали предавачи су били искључиво практичари: Бранкица Јанковић, повереница за заштиту равноправности, Ирена Вуковић, судија Апелационог суда у Београду, Душан Игњатовић, адвокат, др. Дамјан Татић, бивши експерт у Комитету УН за права особа са инвалидитетом, Јованка Тодоровић и Вања Мацановић, НВО активисткиње, као и Јелена Јокановић, мисија ОЕБС у Србији. Сви гостујући предавачи су у областима у којима су експерти објаснили студентима како се одређене норме примењују у пракси, указали им на релевантне статистичке податке које се тичу Србије и обрадили са студентима студије случаја. Уз посебну подршку мисије ОЕБС у Србији, за студенте је организована полудневне радионица на тему Сузбијање родних стереотипа и предрасуда, коју је водила Косана Бекер, независна консултанткиња и бивша помоћница поверенице за заштиту равноправности. Ова радионица је још једном показала како није довољно расветлити феномен дискриминације без осврта на узроке дискриминације и колико је ово питање релевантно за правнике.

1.5. ПРАВНА КЛИНИКА ЗА ЕКОЛОШКО ПРАВО

Правна клиника за еколошко право је почела са радом октобра 2015. год. Као и претходних година, у школској 2019/2020. год. траје два семестра. У првом семестру студенти су имали интензиван интерактивни тренинг. Проф. др Мирјана Дреновак-Ивановић је одржала предавања на теме Извори еколошког права у правном поретку Србије, Право на приступ еколошким информацијама, Укључивање јавности у доношење еколошких одлука, Посебности управног поступка у стварима од значаја за заштиту животне средине, Накнада штете у животној средини: постојећа решења и нацрт Закона о одговорности за штету у животној средини и Еколошко право Европске уније: Пракса Суда правде ЕУ. Данијела Синђелић, основни јавни тужилац у Обреновцу, је одржала предавање на тему Увиђај у еколошким стварима - опасан отпад. Бранислава Вучковић, заменик јавног тужиоца у Апелационом јавном тужилаштву у Новом Саду, је одржала предавање на тему Прикупљање доказа и вођење поступака у предметима са елементом заштите животне средине. Оља Јовичић, генерални секретар Стручне службе Заштитника грађана, је одржала предавање на тему Заштита права на здраву животну средину у пракси Заштитника грађана. Адвокат Сретен Ђорђевић је одржао предавања на теме Поступак процене утицаја на животну средину и издавање ИРПС дозвола и Грађанскоправна заштита права на здраву животну средину у судској пракси. Проф. др Милан Шкулић је одржао

предавање на тему Систем еколошких деликата и врсте прекршајних санкција. Судија Синиша Важић је одржао предавање на тему Кривичноправна заштита права на здраву животну средину у судској пракси. Судија Милан Мариновић је одржао предавање о Прекршајима у области заштите животне средине. Проф. др Бојана Чучковић је одржала предавање на тему Еколошка штета у међународном праву и заштита животне средине.

У складу са Споразумом о сарадњи Правног факултета, Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и Заштитника грађана, који је потписан марта 2016. године, студенти који похађају Правну клинику за еколошко право имају прилику да обаве студентску праксу у канцеларији Повереника и Заштитника грађана. Ове године се за обављање двонедељне праксе код Повереника пријавило 7 студената, а код Заштитника грађана 6 студената. Априла 2016. године потписан је и Споразум о сарадњи са Министарством за заштиту животне средине, где ове године праксу похађа 12 студената. Октобра 2017. године потписан је и Споразум о сарадњи са Прекршајним судом, где ове године праксу похађа 7 студената.

Маја 2019. године закључен је нови споразум између Правног факултет Универзитета у Београду и Програма Уједињених нација за развој (УНДП). На основу споразума, УНДП је подржао рад студената Правне клинике за еколошко право и мастер студија еколошко-правног под-модула током израде нацрта закона у области заштите животне средине. Имајући у виду поступак хармонизације права Србије са правом ЕУ у области еколошког права, и чињеницу да до краја транспозиционог периода (2021) треба усвојити више од 100 законских и подзаконских аката у овој области, као и недостатак административног капацитета Министарства заштите животне средине, пре свега правника који познају еколошко право ЕУ, студенти Правне клинике за еколошко право и мастер студија еколошко-правног под-модула у периоду мај 2019/децембар 2019. год., имали су прилику да под менторством проф. др Мирјане Дреновак-Ивановић учествују у припреми нацрта планираних Закона о процени утицаја на животну средину и пратећих подзаконских аката, анализирају правни оквир ЕУ који уређује кружну економију и степен хармонизованости нашег права, анализирају праксу Заштитника грађана у области заштите животне средине. У овим активностима је учествовало 25 студената. У оквиру сарадње са Програмом Уједињених нација за развој, троје студената Правне клинике за еколошко право је у марту 2019. године боравило на Правном факултету Универзитета у Бечу где су били у прилици да размене искуство у раду са студентима Правне клинике за еколошко право Правног факултета Универзитета у Бечу, што се очекује и у наредној школској години. Током марта се очекује потписивање споразума о активностима у току 2020. године, у оквиру чега је планирано учешће 25 студената.

Мисија ОЕБС-а у Србији је, као наставак успешне сарадње на развоју специјалистичких и мастер студија у области еколошког права, и ове године подржала рад Правне клинике за еколошко право. Активности у другом семестру су планиране у оквиру активности Жан Моне Катедре за европско еколошко право.

Правну клинику за еколошко право у школској 2019/2020. год. похађа 52 студената.

Информације о активностима Правне клинике за еколошко право се могу пронаћи на <http://wp2008.ius.bg.ac.rs/klinika04/>.

1.6. ПРАВНА КЛИНИКА ЗА СУЗБИЈАЊЕ ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

Правна клиника за сузбијање трговине људима покренута је 2011. године у оквиру Заједничког програма *UNHCR*, *UNODC* и *ИОМ* за борбу против трговине људима у Србији, под окриљем *UNGIFT* пројекта. Након окончања пројекта, Правни факултет је, у сарадњи са релевантним институцијама, а пре свега захваљујући подршци Националног координатора за сузбијање трговине људима, наставио са организовањем програма ове правне клинике. Програм Правне клинике има за циљ да студенте Правног факултета сензибилише за проблем трговине људима кроз низ предавања, интерактивних радионица и семинара које, поред наставника Правног факултета, држе и експерти из владиног, невладиног сектора и релевантних међународних организација. Од фебруара до маја 2019. године, програм Клинике похађао је тридесет пет студената шесте генерације Правне клинике за сузбијање трговине људима. У периоду од фебруара до јуна месеца 2019. одржано је десет предавања на различите теме у вези с трговином људима. Предавања су, поред наставника и сарадника Правног факултета (проф. др Бојан Милисављевић, проф. др Љубинка Ковачевић, проф. др Бојана Чучковић и сарадница у настави Ивана Миљуш), држали проф. др Милан Жарковић, професор Криминалистичко полицијске академије, Митар Ђурашковић, Национални координатор за борбу против трговине људима Републике Србије, Данијела Барјактаровић из Службе за координацију заштите жртава трговине људима, Тања Вукићевић, заменица јавног тужиоца у Вишем тужилаштву у Београду, Горан Тодоровић из Управе криминалистичке полиције – СБПОК, Биљана Синановић, судија Врховног касационог суда, али и представници цивилног сектора – Марија Анђелковић из невладине организације АСТРА. Поред предавања, у оквиру Клинике су организоване и различите радионице. У сарадњи са Фондом Унитас и Црвеним крстом Србије одржана је радионица на којој је студентима приказан филм „Посматрачи“. Након пројекције филма, сарадници Црвеног крста су са студентима развили дискусију о различитим темама у вези с трговином људима. Такође, организована је и радионица о уређивању Википедије на тему трговине људима. Радионицу су одржали представници Викимедије Србије, Црвеног крста Србије и Фонда Унитас. Циљ тренинга је био да се студенти и студенткиње на занимљив и

интерактиван начин упознају са темом борбе против трговине људима и предностима Вики пројеката. Учесници су имали прилику да прођу предавање о борби против трговине људима, а затим и двочасовну обуку и радионицу о уређивању Википедије, након чега су били у обавези да напишу чланак на Википедији на српском језику на неку од предложених тема. Аутор најбоље написаног чланка добио је награду. Иако је радионица била првенствено намењена студентима Правне клинике за сузбијање трговине људима, она је била отворена и за друге заинтересоване студенте Правног факултета Универзитета у Београду. Група од пет студената Правне клинике за сузбијање трговине људима провела је 10. маја 2019. године симболичних „6.4 сата или 388 минута“ са антитрафикинг заједницом. Студенти су боравили у Канцеларији Националног координатора за сузбијање трговине људима, где су се упознали са радом Канцеларије и где су им представљене активности Канцеларије на националном нивоу. Студенти су посетили и Инфо центар Министарства унутрашњих послова у Улици краља Милана, да би након тога били гости Националног координатора на ручку у социјалном предузећу „Бејгл“ које води невладина организација Атина, а чији се профит усмерава на програм подршке жртвама трговине људима, које су уједно и укључене у рад „Бејгла“ и на тај начин стичу обуку и праксу. Дан са антитрафикинг заједницом завршен је посетом канцеларији НВО Атина, где су студентима, уз *fairtrade* чај, представљене активности ове невладине организације. Радом Правне клинике за кривично право координира проф. др Бојана Чучковић.

1.7. ПРАВНА КЛИНИКА ЗА АЗИЛ И ИЗБЕГЛИЧКО ПРАВО

Од октобра 2019. године до јануара 2020. године програм Правне клинике за азил и избегличко право пратило је 28 студената дванаесте генерације Правне клинике за азил и избегличко право коју Правни факултет организује у сарадњи са Високим комесаријатом Уједињених нација за избеглице. Студенти су похађали радионице и интерактивна предавања из области азила и миграција која су се одржавала једном недељно у трајању од два школска часа. Поред наставника Правног факултета, наставу су држали експерти из *UNHCR*-а Љубимка Митровић, Јелена Милоњић и Биљана Косанић, Светлана Велимировић из Комесаријата за избеглице Републике Србије, Николина Милић из Београдског центра за људска права и Данило Ђурчић из невладине организације Иницијатива А11. Осим редовне наставе, за студенте су организоване додатне радионице и активности. Студенти који прате програм Правне клинике за азил посетили су Центар за азил у Бањи Ковиљачи у петак 8. новембра 2019. Посету је организовала Канцеларија Високог комесаријата Уједињених нација за избеглице. Студенти су разговарали са службеницима Комесаријата за избеглице Републике Србије, у оквиру чије надлежности се налази управљање Центром, као и са тражиоцима азила који су смештени у Центру док траје поступак по захтевима за азил. На иницијативу студената, том приликом организована је акција прикупљања

гардеробе и играчака за тражиоце азила који бораве у Центру. Током трајања курса, за студенте је организована презентација онлајн курса о међународним и европским стандардима у области азила и миграција и њиховој примени и релевантности у Републици Србији, који је развијен у сарадњи са Међународном организацијом за миграције и АИРЕ Центром из Велике Британије. Онлајн курс прати и онлајн тест који студенти Правне клинике за азил имају обавезу да положе како би успешно окончали програм Правне клинике. Након положеног теста, студенти добијају сертификат Међународне организације за миграције и АИРЕ Центра из Лондона. Студентима ће у мају 2020. године бити свечано уручене дипломе у присуству Шефа Високог комесаријата УН за избеглице у Србији. Радом Правне клинике за кривично право координира проф. др Бојана Чучковић.

2. НОМОТЕХНИКА И ПИСАЊЕ ПРАВНИХ АКТА

Номотехника и писање правних аката је предмет-вештина на четвртој години студија Правног факултета. Предмет је установила професорка Радмила Васић, увиђајући потребу да се студенти основних студија обуче у писању појединачних правних аката и на тај начин стекну важно практично знање за будући правнички посао. Након одласка професорке Васић у пензију 2018, одлуком ННВ, а на предлог Катедре за теорију, социологију и филозофију права, руковођење предметом преузео је проф. Горан Дајовић, а административно-техничке послове обављају асистенткиње Бојана Тодоровић и Валерија Гроздић.

Настава на предмету изводи се кроз два основна облика: *три радне групе* (вежбе) (у просеку са 70-80 студената у свакој групи) и *стручна група* са тридесет студената. Студенти *који нису обухваћени* радом на стручној или на радним групама, полажу писмени испит који се састоји из једног практичног задатка и једног теоријског питања а на основу литературе која је одобрена. Од школске 2018/19 то је монографија „Номотехника и правничко расуђивање“.

Проблеми који су годинама постојали на „Номотехници“ били су везана за број студената који оптира ту вештину, прецизније, за немогућност да се за тај број студената (у просеку од 500 па навише) обезбеди адекватна настава (вежбе и стручна група). Стога је неколико стотина студената по генерацији заправо само формално похађало (и полагало¹) вештину, а да заправо нису стицали никакву вештину.

¹ Студентима који су обухваћени наставом, верификује се да су положили испит уколико редовно похађају наставу, раде задатке и положе колоквијум. Студенти, који нису обухваћени наставом полажу писмени испит у редовном испитном року који се састоји од практичног задатка (писања једног појединчаног правног акта) и теоријског питања из литературе која је напред споменута.

Како би се тај проблем решио, Катедра за теорију, социологију и филозофију права је предложила, а Управа и Наставно-научно веће Правног факултета прихватили промену у плану рада за школску 2019/20. Промена је подразумевала техничку поделу наставе Номотехнике на два семестра: у првом семестру се изводи настава која носи назив „Писање правних аката јавног права“ а у другом „Писање правних аката приватног права“. У првом семестру студенти се обучавају писању појединачних аката из управног (решења), кривичног (притвор, истрага, оптужница), радног (уговор о раду), уставног (уставна жалба), и међународног права људских права, а у другом, писању аката приватног права, односно тестаментa, решења о наслеђивању, аката у парничном поступку, аката из породичног права (брачни уговори), уговора у привреди, ауторског уговора. Том променом се проширио круг аката за чије писање се студенти, у зависности од својих афинитета, обучавају. То је свакако захтевало да се прошири круг млађих наставника и сарадника из одговарајућих области који учествују у настави. У наставку извештаја говори се о томе како је речена промена спроведена у школској 2019/20.

2.1. Настава из вештине Номотехнике **по семестрима** у школској 2019/20

Као што је напоменуто, студенти од текуће школске године који одаберу вештину *Номотехника - писање правних аката* имају могућност да своје обавезе у односу на одабрану вештину испуне **у ПРВОМ ИЛИ ДРУГОМ** семестру. Без обзира да ли студент оптира за наставу у првом или другом семестру, Номотехника му се рачуна као обавезна вештина за први семестар.

I СЕМЕСТАР

1. Студијска група

Наставу изводе: Вида Петровић Шкоро, председница Врховног касационог суда у пензији, др Александар Трешњев, судија кривичног одељења Вишег суда у Београду.

Капацитет: 30 студената који су ранжирани према просечној оцени;

2. Радне групе

Наставу изводе: проф. Бранко Ракић, доц. др Иван Ђокић, доц. др Филип Бојић, асс. Бојана Тодоровић, асс Ђорђе Марковић, асс Ивана Миљуш, асс Ивана Радосављевић, асс. Алекса Илић, асс Марија Влајковић.

Капацитет: три групе, око 80 студената у групи

План рада на радним групама из Номотехнике – зимски семестар 2019/20			
	термин	наставник	тема
1	15-17.10.	проф. Горан Дајовић	Уводна реч; упознавање с начином рада, формирање група за рад
2	22-24.10.	асс. Бојана Тодоровић	првостепено решење у управном поступку
3	29-31.10.	асс. Бојана Тодоровић	другостепено решење у управном поступку
4	5-7.11.	доц. Филип Бојић	уговор о раду; решење о престанку радног односа
5	12-14.11.	доц. Иван Ђокић	оптужница у кривичном поступку; наредба о спровођењу истраге; решење о одређивању притвора
6	19-21.11.	сар. Ивана Миљуш	
7	26-28.11.	сар. Ивана Радосављевић	
8	3-5.12.	асс. Ђорђе Марковић Алекса Николић	уставна жалба
9	10-12.12.	асс. Ђорђе Марковић Алекса Николић	уставна жалба
10	17-19.12.	проф. Бранко Ракић	Представка ЕСЉП
11	24-26.12.	Проф. Бранко Ракић Асс МАрија Влајковић	Представка ЕСЉП
Колоквијум (у форми решавања практичног задатка) за све групе одржан је 12.12.2019.			

II СЕМЕСТАР

Наставу изводе: доц. др Катарина Доловић-Бојић, доц. Бранка Бабовић, доц Милош Станковић, асс Маша Мишковић, асс Новак Вујичић, Ивана Бараћ

Капацитет: три групе, око 70 студената у групи;

План рада на радним групама из Номотехнике – летњи семестар 2019/20			
СЕДМИЦА	ДАТУМ	ПРЕДАВАЧ	ТЕМА
I седмица	18.02. - 20.02.	проф. др Горан Дајовић	Уводне теме
II седмица	25.02. - 27.02.	доц. др Милош Станковић	Оставинско решење
III седмица	03.03. - 05.03.	доц. др Милош Станковић	Тестамент
IV седмица	10.03. - 12.03.	сарадница Ивана Бараћ	Брачни уговор
V седмица	17.03. - 19.03.	сарадница Ивана Бараћ	Развод брака
VI седмица	24.03. - 26.03.	асс. Новак Вујичић	Ауторски уговор и уговор о лиценци
VII седмица	31.03. - 02.04.	асс. Маша Мишковић	Уговор о продаји
VIII седмица	07.04. - 09.04.	асс. Маша Мишковић	Меница
IX седмица	14.04. - 16.04.	доц. др Бранка Бабовић	Тужба
X седмица	21.04. - 23.04.	доц. др Катарина Доловић-Бојић	Одговор на тужбу
XI седмица	28.04. - 30.04.	доц. др Катарина Доловић-Бојић	Пресуда
XII седмица	05.05. - 07.05.	доц. др Бранка Бабовић	Жалба
XIII седмица	12.05 - 14.05.	РАДНА ВЕЖБА (колоквијум)	

2.2. Студенти изван радних група

Студенти који ЕЛЕКТРОНСКИ изаберу Номотехнику као вештину а НЕ ИЗАБЕРУ СЕМЕСТАР полажу писмени испит из Номотехнике. Писмени испит одржава се у редовним испитним роковима и састоји се

1. од једног теоријског питања из монографије **Номотехника и правничко расуђивање**
2. задатка - решавања хипотетичког случаја (из области јавног или приватног права) и уобличавања тог решења у одређену врсту појединачног правног акта.

2.3. Закључак

Предложена и спроведена реформа начина и садржаја наставе на вештини „Номотехника и писање правних аката“ у првој школској години свог спровођења постигла је жељене ефекте. Наиме, проблем који је предложеном променом требало да буде решен знатно је мањи, јер се у различите облике наставе у првом и другом семестру текуће школске године укључило преко 450 студената (за разлику од претходних година када се тај број кретао око 250), а интересовање је било и веће, јер је поштрени критеријум на испиту за студенте који нису прошли кроз вежбе или радне групе мотивисао студенте да похађају новоформиране облике наставе.

На овај начин, вештина „Номотехника и писање правних аката“ испуњава своју сврху – а то је да се студенти кроз практичан рад с наставницима и сарадницима на радним групама (вежбама) заиста обуче да пишу одговарајуће и веома разноврсне правне акте, а не само да добију верификацију кроз испит да су ту обуку прошли иако то уистину нису учинили. Природа сваке вештине, па и ове, захтева да студенти непосредно, а уз помоћ наставника и сарадника, кроз наставу ту вештину заиста стекну, а не да је само формално положи. У том смислу, спроведене промене у школској 2019/20 испуниле су своју сврху.

Коначно, нагласио бих да позитивне промене на вештини „Номотехника и писање правних аката“ које су захтевали увећани ангажман око административних и техничких питања, не би могле успешно да се спроведу без труда и рада асистенткиња Бојане Тодоровић и Валерије Гроздић, које су својом савесношћу и посвећеношћу далеко превазишле формалне обавезе које су преузеле именовањем од стране Катедре за теорију социологију и филозофију права на место сарадница за административно-техничке послове за поменућу вештину.

3. ПРАВНА ИНФОРМАТИКА

Предмет Правна информатика - вештина има за циљ да је да се студенти права упознају са могућностима примене информационе и комуникационе технологије у правној професији и стекну практично знање у проналажењу и коришћењу правних информација уз помоћ нових технологија, база података и претраживача, као и да се упознају са основним питањима е-управе, е-трговине, е-набавки, е-демократије. Током наставе из те вештине, студенти израђују анализу случаја која подразумева решавање постављеног хипотетичког проблема из области позитивног права коришћењем методологије правне информатике, коју усвајају на часовима наставе. У школској 2019/2020 год. је пријављено 280 студената. 12 часова Правне информатике - вештине, у оквиру којих се студенти обучавају за проналажење и разумевање примене праксе Европског суда за људска права и Суда правде ЕУ је у овој школској години обухваћено програмом рада Жан Моне Катедре за европско еколошко право.

4. СТУДИЈА СЛУЧАЈА И СИМУЛАЦИЈА СУЂЕЊА

4.1. Пролећни семестар 2018/2019 године

Током пролећног семестра 2018/19, у оквиру вештине Симулација суђења и студија случаја гости Правног факултета Универзитета у Београду били су адвокати из водећих београдских канцеларија, судије као и други угледни правници.

Одржано је укупно 15 гостујућих предавања на различите теме, од тога како изгледа бавити се адвокатуром у међународном окружењу до анализе конкретних случајева са којима су се предавачи сретали у пракси.

После низа веома посећених предавања стручњака из праксе, студенти су имали прилику да присуствују симулацији суђења у извођењу колега са треће и четврте године основних студија, који су учествовали на такмичењу из области заштите од дискриминације, организовану од стране Повереника за заштиту равноправности Републике Србије. Последње недеље курса биле су резервисане за интензивне припреме студената за полагање испита из овог предмета који се састоји у симулацији суђења из унапред задатог случаја који је доступан на итнернет страници доц. др Милене Ђорђевић, предмет: Студије случаја и симулација суђења: <http://www.ius.bg.ac.rs/prof/materijali/yormil/nastava.htm>. У периоду од 16-22. маја одржано је тако преко 60 симулација суђења у амф. VIII (судница), односно moot центру кроз које је прилику да се окушају у улози адвоката добило скоро 300 студената и на тај начин у предроку успешно положило испит из ове вештине.

Распоред предавања		
20. 2.2019	17:10	М. Ђорђевић, М. Јовановић, <i>Уводни час</i>
27. 2.2019	17:10	М. Ђорђевић, <i>Примена страног права у арбитражном поступку - студија случаја</i>
6. 3.2019	17:10	Адвокат Нина Јанковић, ACERIS LAW <i>Адвокатура у међународном окружењу</i>
13. 3.2019	17:10	Адвокат Владимир Хрле <i>Примена међународних Конвенција у поступку изручења - екстрадиције</i>
20. 3.2019	15:20	Адвокати из адвокатске канцеларије Карановић/ партнерс <i>Управљање емоцијама у радним споровима - више од права</i>
27. 3.2019	15:20	Ivan Nikolić, Senior Associate SOG / Samardžić, Oreški & Grbović <i>Препреке у намирењу извршивих потраживања</i>
	17:10	Адв. Југослав Тинтор, председник АКБ <i>У сумњи да нико крив не буде ослобођен</i>
	19:00	Адвокат Горан Драганић <i>- Повреда части и угледа у медијима</i> <i>- Јавне личности и заштита приватности у таблоидима и медијским споровима</i> <i>- Новчани износи кроз судске пресуде као нематеријална штета, реална сатисфакција или не?</i>

17. 4.2019	15:20	Иван Нонковић, партнер и самостални адвокат у сарадњи са Карановић/Партнерс, <i>How to start-up?</i> - о предузетничким подухватима и стартап сцени у Србији.
24. 4.2019	15:20	Светлана Анђелковић-Милошевић адвокат-оснивач Душан Ђокић адвокат Адвокатска канцеларија Анђелковић <i>Медијација у случајевима мобинга</i>
	17:10	Адв. Сара Пенђер, NST law, <i>Адвокатска тајна</i>
	19:00	Милуша Окиљевић, LLM Senior Associate Gecić Law <i>Case study:</i> <i>ЕПС - злоупотреба доминантног положаја?</i>
8. 5.2019	15:20	Ненад Б. Ковачевић, адвокат, ЦМС Београд Усаглашеност у пословању (compliance) - нови изазов за правну професију
	19:00	др Миодраг Мајић, судија Апелационог суда у Београду и аутор књиге "Деца зла" <i>Како да не дозволите правнику да у вама убије писца</i>
15. 5.2019	15:20	Љубица Милутиновић, судија Врховног касационог суда <i>Право на суђење у разумном року</i>
	17:10	Повереник за заштиту равноправности, <i>Правни оквир за рад Повереника за заштиту равноправности</i>

	19:00	М. Ђорђевић, М. Јовановић, <i>Симулација суђења на основу задатка број 3 и консултације за испит</i>
16.5.-22. 5.2019		М. Ђорђевић, М. Јовановић, Студентске презентације <i>Симулација суђења на основу задатог случаја</i>

Студенти су препознали потребу и важност организовања оваквог вида наставе, па је интересовање за предавања из вештине Симулација суђења и студија случаја било велико.

Успешну организацију наставе из вештине Симулација суђења и студија случаја координирали су наставници задужени за њено извођење доц. др Милена Ђорђевић, доц. др Марко Јовановић и демонстратори Сара Стојковић и Ивана Бараћ.

4.2. Зимски семестар 2019/2020 године

Током зимског семестра 2019/20, у оквиру вештине Симулација суђења и студија случаја гости Правног факултета Универзитета у Београду били су адвокати из водећих београдских канцеларија, судије као и други угледни правници.

Одржано је укупно 12 гостујућих предавања на различите теме, од тога како изгледа бавити се адвокатуром и правосуђем до анализе конкретних случајева са којима су се предавачи сретали у пракси. Организована је и посета компанији Теленор 20. новембра 2019. године која је укључивала обилазак Теленорове пословне зграде на Новом Београду, упознавање студената са радом компаније, могућностима за обављање стручне праксе као и кратко предавање које ће одржати чланови Теленоровог правног тима. Такође, за наше студенте је по други пут организован конкурс, у сарадњи с адв. канц Моравчевић Војновић и партнери, за похађање радионице *M&A Dealmaking Workshop* у периоду фебруар-април 2020. године.

<i>Распоред предавања</i>		
15.10.2019	19:00	М. Ђорђевић, М. Јовановић, <i>Уводни час</i>

22.10.2019.	19:00	М. Ђорђевић, М. Јовановић, <i>Уводни час</i>
19.11.2019.	19:00	Адв. Марија Тешић, ЦМС адвокати, <i>М&А трансакција- структура и динамика</i>
20.11.2019.	11- 14:00	Посета компанији Теленор и предавање
22.11.2019.	19:00	Адвокати Карановић/Партнерс, <i>How to start-up?</i> <i>- о предузетничким подухватима и стартап сцени у Србији.</i>
26.11.2019.	19:00	Адвокати Карановић/Партнерс, <i>Зелена енергија - правни аспекти</i>
29.11.2019	17:10	Милуша Окиљевић, LLМ Senior Associate Gecić Law <i>Надлежност енергетске заједнице у случају Колубара Б</i>
3.12.2019	19:00	Иван Газдић партнер, CMS Београд Драгана Јандрић адвокат, CMS Београд <i>Due diligence продаје непокретности: како обезбедити најбољи исход у трансакцијама</i>
6.12.2019	17:10	Светлана Анђелковић-Милошевић, адвокат-оснивач Душан Ђокић, адвокат Адвокатска канцеларија Анђелковић <i>Медијација у случајевима мобинга</i>
10.12.2019	19:00	Јелена Милиновић, партнер, Јанковић Поповић Митић. <i>Адвокатура или правосуђе, који је мој избор?</i>
17.12.2019	19:00	Адвокати Карановић/Партнерс, <i>Дан у животу адвоката који се бави заштитом</i>

		<i>конкуренције</i>
20.12.2019	17:10	Недељко Велисављевић партнер, ЦМС Београд Ненад Б. Ковачевић адвокат, ЦМС Београ <i>Усаглашеност у пословању (compliance) - нови изазов за правну професију</i>
24.12.2019	19:00	Адв. Љиљана Урзикић Станковић, NST Law <i>Заштита података о личности - практични проблеми и анализа случајева из праксе</i>
25.12.2019	15:20	Повереник за заштиту равноправности, <i>Правни оквир за рад Повереника за заштиту равноправности</i>

Успешну организацију наставе из вештине Симулација суђења и студија случаја координирали су наставници задужени за њено извођење доц. др Милена Ђорђевић, доц. др Марко Јовановић и асистенти: Маша Мишковић и Новај Вујичић.

5. УЧЕШЋЕ НА СТРУЧНИМ ТАКМИЧЕЊИМА, ДЕБАТНИМ ТУРНИРИМА И ТАКМИЧЕЊИМА ИЗ БЕСЕДНИШТВА

Школску 2018/2019, као и почетак школске 2019/2020 године обележили су и бројни успеси студената Правног факултета на стручним такмичењима из различитих области права, као и на међународним дебатним турнирима и такмичењима у беседништву. Како се успешно учешће на студентским такмичењима из симулације суђења (moot court) студентима већ година признаје као успешно положен испит из вештина Писање правних аката и/или Студија случаја и симулација суђења, то ћемо у овом извештају представити и њихове резултате.

5.1. На једном од најпрестижнијих и најстаријих дебатних турнира, *The Oxford Inter-Varsity*, који се одржава већ дуже од 50 година и на коме учествује преко 250 студената из целог света, на Оксфордском универзитету **крајем 2018. године**, наши студенти Милош Марјановић и Јанко Ђорђевић дошли су до финала у отвореној категорији и **освојили су друго место**. Они су један од два тима који су у целој историји турнира успели да стигну до финала, а да нису са енглеског говорног подручја. На путу ка финалу победили су најбоље тимове са Харварда, Кембриџа,

Дурхама и многе друге. Такође, они деле и друго говорничко место у категорији енглески као други језик.

5.2. Тим студената Правног факултета Универзитета у Београду је на осмом регионалном такмичењу студената права из области Компанијског права под називом *Big Deal*, одржаном у Београду, **29. и 30. новембра 2018. године**, на енглеском језику, **заузео треће место**. Чланови тима ове године били су: Нада Бакрач, Наталија Ђукић, Никола Радовић (студенти четврте године студија), Милош Максимовић (студент мастер студија) и Душан Станковић (студент докторских студија). Такмичење *Big Deal* представља симулацију трансакције преузимања и спајања привредних друштава. Након достављања *due diligence* извештаја и уговора о продаји удела друштва са ограниченом одговорношћу, што представља прву фазу такмичења, студенти су усмено презентовали извештај и уговор и одговарали на питања адвоката. Нада Бакрач је добила похвалу као најистакнутији студент, док је Наталија Ђукић добила праксу у адвокатској канцеларији Јанковић, Поповић & Митић. Тим је за такмичење припремала доц. др Јелена Лепетић. У припреми су помогли и адвокат Никола Ђорђевић из канцеларије Јанковић, Поповић & Митић, доц. др Марко Јовановић и асис. Новак Вујичић.

5.3. На Шестом националном такмичењу у симулацији суђења из области заштите од дискриминације "*ОСУДИ ДИСКРИМИНАЦИЈУ*" које организује Повереник за заштиту равноправности уз подршку Фондације за отворено друштво, проглашени су **победници у 3 категорије - најбољи тим, најбољи говорник и најбољи поднесак**. Победници у све 3 категорије били су чланови тима "Хипатија" са Правног факултета у Београду, Тијана Мартиновић, Стефан Јовановић и Наталија Ђукић, које је припремала проф. др Ивана Крстић. На овогодишњем такмичењу учествовало је 17 тимова са свих акредитованих правних факултета у Републици Србији, из Новог Пазара, Новог Сада, Ваљева, Ниша и Београда, а од њих чак 6 са нашег Факултета. У полуфиналне усмене рунде (8 најбољих тимова) квалификовала су се и 3 наша тима - тим проф. Крстић и два које је припремао доц. др Иван Ђокић.

5.4. У склопу припрема за учешће на овогодишњем XXVI такмичењу из права међународне продаје робе и арбитражног права *Willem C. Vis International Commercial Arbitration Moot*, студенти Правног факултета Универзитета у Београду су **7. и 8. марта 2019.** г. учествовали на припремном такмичењу у Милану. Италијанска асоцијација за арбитражу и Миланска арбитражна комора ове године су четврти пут организовали припремно такмичење у Милану, које је окупило 18 тимова из девет европских земаља. Током два дана такмичења, наши студенти су наступали против студената из Италије (Bocconi University, University of Milan, Roma Tre University), Финске (Helsinki University), Немачке (Passau University, Mainz University) и Француске (Sciences Po Law School). Следећа етапа у припремама

наших студената ће бити међународно припремно такмичење у Минхену, на коме наш тим већ неколико година за редом учествује и остварује запажене успехе. Наш тим је на AIA-CAM Pre-Moot заузео **друго место**, са свега 0.2 поена ралике у просечном броју бодова од провласираног тима Универзитета Црне Горе, док је треће место припало Универзитету из Милана – Восconi. Београдски овогодишњи Vis Moot тим је састављен од осам студената четврте године и мастер студија: Стефан Петровић, Стефан Станимировић, Љубиша Вулић, Давид Вучинић, Матија Савовић, Уна Драганић, Мила Ђорђевић и Теодора Вујошевић. Тим спремају доц. др Милена Ђорђевић и асистент Урош Живковић, а помажу им Ивана Бараћ, Сара Стојковић и Андреа Николић.

5.5. Студенти Правног факултета Универзитета у Београду учествовали су ове године по први пут на такмичењу из права Светске трговинске организације *John H. Jackson Moot Court Competition*. Ово реномирано такмичење, које се одржава већ 17 година, окупља студенте из целог света који, кроз симулацију поступка пред Телом за решавање спорова СТО, одмеравају снаге у познавању ове гране међународног пословног права. Као и многа друга такмичења овог типа, и John H. Jackson Moot Court Competition састоји се из две фазе: писане и усмене. У писаној фази такмичења учесници састављају тужбу и одговор на тужбу у име страна у хипотетичком спору, а затим следи усмена фаза у оквиру које тимови најпре одлазе на регионалне квалификације, а два најбоља тима из сваке квалификационе групе такмичење завршавају на финалним усменим рундама које се традиционално одржавају у седишту СТО у Женеви. Спор који су такмичари ове године решавали био је изузетно сложен. Наши студенти су учествовали на европској квалификационој рунди, која се одржала од **13. до 15. марта 2019.** године у Прагу и били су једини тим који долази из државе која није чланица СТО. Упркос одличним наступима и веома добрим утисцима које су оставили на судије, наш тим нажалост није успео да избори место међу два најбоља у квалификационој групи и пласира се у светско финале. Правни факултет Универзитета у Београду на овом такмичењу представљале су студенткиње: Ивана Радомировић, Тамара Бајчић и Марта Милановић. Тим је припремао доц. др Марко Јовановић уз помоћ доц. др Милене Ђорђевић, а учешће наших студената на такмичењу финансијски је подржала швајцарска организација ИДЕАС Центар у сарадњи са Државним секретаријатом за привреду Швајцарске Конфедерације. Иначе, Правни факултет са ИДЕАС Центром већ неколико година изузетно успешно сарађује у различитим активностима промовисања изучавања и наставе права СТО.

5.6. Након квалификација на основу квалитета писаних поднесака, студенти Правног факултета у Београду су учествовали у завршној фази такмичења из области међународног стечајног права – *The Ian Fletcher International Insolvency Law Moot* 2019. Такмичење су заједнички организовали Singapore Management University

(SMU) School of Law и Queensland University of Technology School of Law, уз подршку INSOL International и International Insolvency Institute, од 29. до 31. марта 2019. године у Сингапуру. Студенти Правног факултета Универзитета у Београду су са успехом наступали против тимова University of Vancouver School of Law, University of Leiden Law School и Queensland University of Technology School of Law, након чега су се пласирали у наредну фазу такмичења. У четвртфиналу су наступали против SMU School of Law. Наши студенти су показали завидан ниво знања из области међународног стечајног права и доказали да могу да конкуришу великим светским универзитетима у тој области. Према речима арбитра, оба тима су била изједначена по квалитету наступа али је ипак дата предност SMU School of Law, чиме је тим Правног факултета рангран као један од осам најбољих у конкуренцији од двадесет и једног пријављеног тима. Победник такмичења је NLI University School of Law из Индије док је другопласирани био University of Vancouver School of Law, а треће место су делили домаћин такмичења SMU School of Law и National University of Singapore Law School. Тим Правног факултета у Београду су чинили студенти основних и мастер академских студија: Анђелија Милићевић, Александра Чворовић, Андреј Зорић и Павле Ерић. Ментор студентског тима је био Никола Илић, асистент на Правном факултету, док су припремама руководили и својим саветима помагали проф. др Вук Радовић и проф. др Бранко Радуловић. Учешће на међународном такмичењу је свесрдно помогла управа Правног факултета и доц. др Милене Ђорђевић координатор moot court активности на факултету. Такође, одлазак тима у Сингапур не би био могућ без велике помоћи и подршке донатора: IFC и Пројекат за решавање проблема задужења и престанка пословања у региону Западног Балкана, Deloitte Србија, Адвокатско ортачко друштво Моравчевић Војновић и партнери, Wolf Theiss Србија и адвокатска канцеларија Косић.

5.7. Тим студената Правног факултета Универзитета у Београду је, после одличних наступа на припремним турнирима у Милану (друго место), Минхену и Београду, на двадесет шестом такмичењу студената права из области арбитраже и међународног привредног права – *Willem C. Vis International Commercial Arbitration Moot*, које је одржано у периоду од 12. до 18. априла у Бечу постигао још један велики успех пласманом у финалне рунде усменог дела такмичења у конкуренцији од преко 370 факултета из више од 85 земаља света, а наши студенти Давид Вучинић и Стефан Станимировић награђени су као једни од најбољих говорника. Стефан Станимировић је за своје правничке вештине добио похвалну награду (**Honorable Mention**) коју је ове године добило свега 3% учесника, а Давид Вучинић је освојио високо друго место (Martin Domke Award - Best Individual Oralists) у конкуренцији 2500 учесника чиме је остварен највећи успех београдског тима у овом сегменту такмичења за 17 година учешћа. Давид Вучинић, прошлогодишњи победник на традиционалном такмичењу у беседништву које организује наш факултет, овим успехом је показао да влада врхунским

говорничким способностима не само на матерњем језику, већ да му у вештинама правничког говора на енглеском језику могу позавидети хиљаде студената права из целог света. Београдски Vis Moot тим је ове године чинило осморо студента четврте године и мастер студија: Теодора Вујошевић, Мила Ђорђевић, Уна Драганић, Љубиша Вулић, Матија Савовић, Стефан Петровић, Стефан Станимировић и Давид Вучинић, док је у писаној фази такмичења учествовала и студенткиња Јелисавета Бољановић. Тим је за такмичење припремала, као и претходних 16 година, доц. др Милена Ђорђевић, управница Центра за правне вештине, уз несебичну помоћ и залагање асистента Уроша Живковића и студенткиња докторских и мастер студија нашег факултета Андрее Николић, Милице Арсић, Саре Стојковић и Иване Бараћ, и уз свесрдну помоћ бивших учесника на овом такмичењу, сада адвоката у реномираним београдским адвокатским канцеларијама. По броју освојених награда током 17 година учешћа на овом такмичењу, као и по континуитету пласмана у финалне рунде такмичења, Правни факултет Универзитета у Београду се и даље налази у десет најбољих факултета света. Овогодишњи тим донатора тима студената Правног факултета чине компаније Енергопројект, Deloitte Србија и Банка Интеза, Адвокатска комора Београда, као и адвокатске канцеларије: Моравчевић Војновић и партнери у сарадњи са Schoenherr, Карановић & партнери, СОГ - Самарџић Орешки Грбовић, CMS Београд, Harrison solicitors, БДК Адвокати, Wolf Theiss, НКО Partners, МИМ, Гецић law, Јоксовић Стојановић и партнери, Станковић и партнери, Томић Синђелић Гроза, Доклестић Репић Гајин, Блечић & партнери, Тодоровић, Андрић, Милошевић, адвокати Срђан Ђорђевић, Владимир Хрле, Александар Тодоровић и Миодраг Јевтић, и извршитељ Марко Вукићевић.

- 5.8.** На престижном дебатном турниру на Универзитету Оксфорд - *Oxford Intersivarsity 2019* - наши студенти Милош Марјановић и Јанко Ђорђевић остварили су огроман успех и победили у финалу турнира у отвореној категорији (главној категорији). Oxford Intersivarsity је један од најпрестижнијих и најстаријих дебатних турнира који се одржава већ више од 50 година. Ове године на турниру је учествовало преко 250 студената из целог света. У отвореној категорији претежно се такмиче студенти којима је енглески матерњи језик. Први пут у историји овог турнира је тим који није са енглеског говорног подручја освојио финале ове категорије. Наши студенти су се у финалу такмичили против тимова са Универзитета Харвард (САД), ЛСЕ Универзитета (Уједињено Краљевство) и Универзитета Харт Хаус (Канада). Тема завршне дебате у којој је тим Правног факултета Универзитета у Београду однео победу била је "Овај дом жали због уједињења Немачке после пада Берлинског зида". Поред овог великог успеха тима, наши студенти освојили су и велика лична признања: Милош Марјановић је проглашен за најбољег говорника турнира, док је Јанко Ђорђевић међу говорницима освојио шесто место.

5.9. Студенти нашег факултета освојили су друго место на регионалном такмичењу из права страних улагања у оквиру међународног такмичења *Frankfurt Investment Arbitration Moot Court*, које се одржавало у периоду од 19. до 23. новембра 2019. године у Скопљу. Такмичење је праћено зимском школом на тему *Investments and Dispute Resolution Instruments*, у којој су студенти имали прилику да се упознају са актуелним темама из области инвестиционе арбитраже, као што су транспарентност, нови развојни трендови у конвенцијама за заштиту инвеститора, персонална јурисдикција ИКСИД-а, конституција арбитражних трибунала и одговорност државе. Такмичење и зимска школа су се одржавали на Правном факултету Универзитета Св. Ћирило и Методије у Скопљу, под организацијом и спонзорством Немачке организације за међународну сарадњу (GIZ). Чланови тима који су представљали Правни факултет Универзитета у Београду су студенти мастер и основних студија Стефан Јовановић, Александар Калуђеровић, Ања Михајловић и Сања Петровић, тим је припремао доц. др Марко Јовановић. Осим београдског тима учествовали су и тимови из Сарајева, Зенице, Подгорице и Скопља. Након зимске школе у којој су предавања држали Arne Fuchs из адвокатске канцеларије McDermott Will & Emery и организатор Frankfurt Investment Arbitration Moot Court, Judith Knieper из Секретаријата УНЦИТРАЛ-а, тренер београдског тима Марко Јовановић и представници Правног факултета у Скопљу, приступило се такмичењу. Београдски тим је укрстио снаге са тимом из Скопља и Зенице, једном на страни тужилаца, а други пут на страни тужених. И зимска школа и регионално такмичење били су спроведени на енглеском језику. Путовање у Скопље београдског тима била је само увертира за међународно такмичење из инвестиционе арбитраже које ће бити оджано прве недеље марта 2020. године у Франкфурту. Горепоменути чланови тима се, заједно са ментором, већ неколико месеци спремају да своје знање из права страних улагања и арбитраже, као и вербалне способности, укрсте са другим тимовима са 45 факултета из целог света.

5.10. Тим Правног факултета Универзитета у Београду освојио је прво место на регионалном такмичењу из Компанијског права под називом *Big Deal* у организацији TLA – Top-Tier Legal Adriatic које се одржава на енглеском језику. Наш Факултет су представљали: Мила Радосављевић, Душан Николић (студенти мастер студија), Никола Лазић, Душан Васиљевић и Катарина Милић (студенти четврте године), под менторством доц. др. Јелене Лепетић. Домаћин такмичења, које је одржано 28. и 29. новембра 2019. године, био је Правни факултет Универзитета у Крагујевцу. Такмичење Big Deal представља симулацију трансакције преузимања и спајања привредних друштава. Задатак студената био је да се ставе у улогу адвоката и да по обављеној анализи достављене документације сачине due diligence извештај и уговор о продаји удела у друштву са ограниченом одговорношћу (share purchase agreement). Након представљања сачињених докумената и одговора на питања, у финале су прошли тимови Правног факултета

Универзитета у Љубљани и Правног факултета Универзитета у Београду. Тимови су добили задатак да воде преговоре о уговору чланова друштва (shareholders' agreement) и на најбољи начин заштите интересе свог клијента. Једногласном одлуком комисије победу је однео тим нашег Факултета, при чему су чак три студента из нашег тима проглашена за изузетне говорнике, што је преседан у историји овог такмичења. Мила Радосављевић, Душан Николић и Катарина Милић добили су могућност да обаве приправнички стаж у адвокатској канцеларији Јанковић, Поповић & Митић.

5.11. Студенти Правног факултета Универзитета у Београду су учествовали у завршној фази престижног такмичења из области међународног стечајног права – *The Ian Fletcher International Insolvency Law Moot*. Такмичење је организовао Queensland University of Technology уз подршку INSOL International и International Insolvency Institute, од **7. до 9. фебруара 2020. године** у Лондону. Након слања писаних поднесака и успешних квалификација за учешће у завршној фази такмичења, студенти Правног факултета су у Лондону са успехом наступали против тимова Radboud University School of Law, Queensland University of Technology School of Law и Odisha National Law University из Индије. Након сусрета са Jindal Global Law School из Индије, тим Правног факултета је на основу укупног броја бодова **заузео пето место** од двадесет и осам тимова који су учествовали на такмичењу. Победник такмичења за 2020. годину је Singapore Management University School of Law док је другопласирани био Jindal Global Law School из Индије, а треће и четврто место су заузели University College London и Odisha National Law University. Поред освојеног петог места у укупном пласману, тим Правног факултета у Београду је добио и посебну награду за пожртвованост и фер приступ током такмичења – **Spirit of the Moot Award**. Тим Правног факултета у Београду су чинили студенти основних и мастер академских студија: Ксенија Џипковић, Инес Јанићијевић, Вера Којић и Давид Спаић. Ментор студентског тима је био асис. Никола Илић, док су припремама руководили и својим саветима помагали проф. др Вук Радовић и проф. др Бранко Радловић. Учешће на међународном такмичењу је свесрдно помогла управа Правног факултета и доц. др Милене Ђорђевић координатор moot court активности на факултету. Такође, одлазак тима у Лондон не би био могућ без велике помоћи и подршке донатора - Међународне финансијске корпорације (IFC Serbia) и Светске банке (WB Serbia) у оквиру Пројекта за решавање проблема задуживања и престанка пословања у региону Западног Балкана и пројекта Мултидонаторски фонд за подршку сектору правде у Србији.

6. ОРГАНИЗАЦИЈА СТРУЧНИХ ТАКМИЧЕЊА

Успешан рад у руковођењу наставом на правним вештинама и припреми студената за национална, регионална и међународна такмичења, природно је резултирао и успешним организовањем неколико студентских стручних такмичења на Факултету.

На нашем Факултету је у суботу 6. и недељу 7. априла 2019. године одржан **XII Belgrade Open Pre-Moot**, београдски припремни турнир за водеће светско такмичење из права међународне продаје робе и међународне трговинске арбитраже Willem C. Vis International Commercial Arbitration Moot. Ове године београдски турнир, највећи турнир на свету овог типа, је угостио преко 800 учесника – студената, тренера, арбитра – и окупио 79 универзитета из 39 земаља света: од Северне и Јужне Америке, преко Европе и Азије, до Аустралије.

За два дана одржавања Belgrade Open Pre-Moot-а одржано је преко 190 симулација арбитражних рочишта, како на факултету, тако и у просторијама адвокатских канцеларија Карановић/партнери, Моравчевић, Војновић и партнери у сарадњи са Schönherr, CMS Београд, Николић, Кокановић и Оташевић, Самарџић Орешки Грбовић, Михај Илић Милановић, БДК Адвокати, Милошевић, Геџић, и у канцеларијама Привредне коморе Србије и Америчке привредне коморе у Србији. О успешности београдског турнира говори и податак да су учесници београдског турнира имали прилику да провере убедљивост својих аргумената пред познатим и признатим адвокатима, судијама, арбитрама и другим стручњацима из праксе из целог света, као и да се трећина учесника са нашег припремног турнира пласирала у елиминационе рунде такмичења у Бечу укључујући и тим нашег Факултета, као и да су троје полуфиналиста, укључујући и победнике усмених рунди у Бечу (Penn State University) имали прилике да усаврше своју аргументацију на припремном турниру у Београду.

Спонзори овог великог догађаја су се потрудили да, поред напорних проба и академског програма, учесници овогодишњег београдског Pre-Moot-а имају и богат друштвени живот. Њиховом подршком организован је коктел поводом отварања београдског Pre-Moot-а у ресторану Берлинер, адвокатска канцеларија Моравчевић, Војновић и партнери у сарадњи са Schönherr и ове године је направила велику журку за све учеснике у Цетињској улици, а затварање Београдског припремног турнира се одржало у аутентичној и пријатној атмосфери Скадарлије. Отварању самог Pre-Moot-а претходио је свечани коктел за арбитраге у просторијама адвокатске канцеларије Карановић/партнери. У склопу XII Belgrade Open Pre-Moot-а одржана је и друга ICC YAF конференција у Београду на тему "Горуће теме у међународној арбитражи" под покровитељством адвокатске канцеларије Петрикић и партнери у сарадњи са CMS.

Успешно одржавање деветог Belgrade Open Pre-Moot-а својом несебичном помоћу и подршком и ове године су омогућили Немачка арбитражна институција, Удружење за арбитражно право, адвокатске канцеларије Карановић/Николић, Моравчевић, Војновић и партнери у сарадњи са Schön herr, CMS, Николић, Кокановић и Оташевић, Самарџић Орешки Грбовић, Михај Илић Милановић, Геџић, БДК Адвокати, Милошевић, као и Привредна комора Србије и Америчка привредна комора у Србији.

7. САРАДЊА С ДРУГИМ ИНСТИТУЦИЈАМА

Многе од активности Центра за правне вештине не би биле могуће без снажне финансијске подршке горе побројаних институција, адвокатских канцеларија и других донатора Правног факултета. Само за *moot court* активности на рачун Факултета је у 2019. години **уплаћено преко 3 милиона динара**. Укупан износ донација за ове сврхе је значајно већи ако се узме у обзир да су поједини донатори директно сносили трошкове кејтеринга, путне трошкове и трошкове смештаја учесника из иностранства.

На иницијативу Центра за правне вештине Правни факултет је маја 2016. године потписао споразум о сарадњи са *Ideas* центром из Женеве који је, између осталог, омогућио нашим студентима и финансијску подршку за учешће на међународном *moot court* такмичењу из права Светске трговинске организације. Подршку студентских такмичења и правних клиника, између осталог, предвиђају и споразуми са Привредном комором Србије, Народном банком Србије, Министарством пољопривреде и животне средине, Повереником за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Заштитником грађана, Удружењем за арбитражно право, као и са бројним међународним организацијама.

Извештај Центра за правне вештине припремила је

доц. др Милена Ђорђевић, управница Центра